

Arvamus 28/2025, mis käsitleb määruse (EL) 2016/679 kohast Euroopa Komisjoni rakendusotsuse eelnõud isikuandmete kaitse piisavuse kohta Brasiilias

Version 1.0

Vastu võetud 4. novembril 2025

Kommenteeritud kokkuvõte

5. septembril 2025 alustas Euroopa Komisjon protsessi, et võtta vastu rakendusotsuse eelnõu (edaspidi „otsuse eelnõu“) isikuandmete piisava kaitse kohta Brasiilia Liitvabariigis (edaspidi „Brasiilia“).

5. septembril 2025 küsis Euroopa Komisjon ka arvamust Euroopa Andmekaitsekoostöögrupilt (edaspidi „EAKN“). Selleks, et hinnata isikuandmete kaitse taseme piisavust Brasiilias, vaatas EAKN läbi otsuse eelnõu ja analüüsis ka Brasiilia ametiasutuste veebisaitidel avalikult kättesaadavat dokumentatsiooni.

Hindamisel keskendus EAKN nii otsuse eelnõu üldistele isikuandmete kaitse üldmäärusega (edaspidi „IKÜM“) seotud aspektidele kui ka sellele, mil määral pääsevad avaliku sektori asutused EMPst edastatud isikuandmetele juurde õiguskaitse ja riigi julgeoleku eesmärgil, sealhulgas hindas ta EMPs asuvatele üksikisikutele kättesaadavaid õiguskaitsevahendeid. Samuti hindas EAKN, kas Brasiilia õigusraamistikus on kehtestatud tulemuslikud kaitsemeetmed.

EAKN lähtus selles töös peamiselt dokumendist „Piisavuse võrdlusalus“, mille artikli 29 tööühm võttis vastu 28. novembril 2017² (mille vaatas viimati läbi ja võttis vastu EAKN 6. veebruaril 2018) (edaspidi „piisavuse võrdlusaluse dokument“) ja EAKNi soovitusel 02/2020 Euroopa oluliste tagatiste kohta jälgimismeetmete kontekstis.

Positiivse aspektina toob EAKN välja, et Brasiilia andmekaitseraamistikuga, eelkõige üldise andmekaitseseaduse (edaspidi „andmekaitseseadus“), presidendi dekreetide ja Brasiilia andmekaitseasutuse (Agência Nacional de Proteção de Dados, ANPD, edaspidi „andmekaitseasutus“) välja antud siduvate määrustega on kehtestatud nõuded (sh seoses põhimõtete, andmesubjektide õiguste, edastamise, järelevalve ja õiguskaitsega), mis on suurel määral vastavusse viidud IKÜMiga ja Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktikaga.

Samuti järeldeb EAKN, et Euroopa Komisjon peaks oma otsuse eelnõus Brasiilia õigusraamistiku teatud aspekte täpsustama ja hoolikalt jälgima selle arengut.

Mis puudutab vastutuse põhimõtet ja andmekaitsealase mõjuhinnanguga seotud nõudeid, siis peab EAKN oluliseks, et kõnealune andmekaitsealane mõjuhinnang oleks kohustuslik juhtudel, kui isikuandmete töötlemine võib kujutada endast suurt ohtu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele, ning et see hõlmaks isikuandmete töötlemise vajalikkuse ja proportsionaalsuse hindamist. Seepärast palub EAKN Euroopa Komisjonil jälgida nende nõuete praktilist rakendamist.

Andmekaitseseaduse kohaselt tohib andmesubjektidele või järelevalveasutusele teabe esitamist teatavatel juhtudel piirata äri- ja tööstussaladuse kaitse huvides. Võttes arvesse, et läbipaistvusnõuded on olulised selleks, et andmesubjektidel säiliks kontroll selle üle, kuidas nende andmeid töödeldakse, ning et samuti on oluline kohustus teha koostööd

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

² Artikli 29 tööühm, WP 254 rev.01, vastu võetud 28. novembril 2017, viimati muudetud ja muudatused vastu võetud 6. veebruaril 2018 EAKNi heakskiidu alusel.

järelevalveasutustega – eeskätt selleks, et anda järelevalveülesannete täitmiseks vajalikku teavet –, palub EAKN Euroopa Komisjonil jälgida nende piirangute rakendamist praktikas, et paremini mõista, kuidas need mõjutavad õigust teabele ja õigust tutvuda isikuandmetega, samuti andmekaitseasutuse volitusi (kui need seda mõjutavad).

Mis puudutab isikuandmete edasisaatmist käsitlevaid norme, siis palub EAKN Euroopa Komisjonil otsuse eelnõus täpsustada, kas edasisaatmine on kooskõlas tingimustega, mis vastavad IKÜMi artikli 49 tingimustele, lubatud üksnes erandlikel asjaoludel, kui teisi edastusvahendeid ei ole võimalik kasutada. Samuti palutakse komisjonil selgitada, kas andmesubjekte teavitatakse edastamise võimalikest ohtudest (kui see toimub nende nõusoleku alusel) ja selle asjaoludest (periood, mille jooksul andmeid edastatakse, edastamise eesmärk, sihtriigid, asjaomaste poolte kohustused, andmesubjektide õigused ja nende kasutamise võimalused), olenemata kasutatavast edastusvahendist.

Lisaks palub EAKN Euroopa Komisjonil veel täpsustada riikliku isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse nõukoja ülesandeid ja selle seoseid andmekaitseasutusega.

Mis puudutab Brasiilia avaliku sektori asutuste juurdepääsu isikuandmetele, mis on edastatud Brasiilias asuvatele vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele, ning nende võimalust kasutada neid andmeid kriminaalõiguskaitse ja riikliku julgeoleku eesmärgil (edaspidi „valitsuse juurdepääs“), siis märgib EAKN, et andmekaitseseadust ei kohaldata siis, kui andmeid töödeldakse *üksnes* avaliku julgeoleku, riigikaitse, riigi julgeoleku või kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise eesmärgil. Samal ajal toob EAKN positiivse aspektina välja, et Brasiilia föderaalne kõrgeim kohus on oma kohtupraktikas tõlgendanud andmekaitseseadust nii, et selle osalist kohaldatavust on laiendatud isikuandmete töötlemisele kriminaaluurimiste ja avaliku korra kaitsmise eesmärgil.

Seda silmas pidades palub ta komisjonil täiendavalt hinnata ja otsuse eelnõus täpsustada andmekaitseseaduse kohaldatavust isikuandmete töötlemise suhtes kriminaalõiguskaitse eesmärgil, sealhulgas andmekaitseasutuse uurimis- ja parandusvolitusi õiguskaitseasutuste suhtes; seejuures peaks komisjon oma järelevalvekohustuse täitmisel hoolikalt arvesse võtma asjakohaseid arengusuundumusi selles valdkonnas.

Pidades silmas tõsiasja, et riikidel on riikliku julgeolekuga seotud asjade otsustamisel ulatuslik kaalutusruum, mis seega võimaldab teha isikuandmete töötlemisel erandeid riikliku julgeoleku huvides, palub EAKN komisjonil otsuse eelnõus kirjeldada ja täpsemalt selgitada, mida riikliku julgeoleku kontseptsioon Brasiilia õiguses endas üldjoontes kätkeb. Sellega seoses palub EAKN komisjonil lisaks täpsustada, kuidas on andmekaitseseaduse sätetest riikliku julgeoleku eesmärgil tehtavad erandid seotud Brasiilia luuresüsteemi (SISBIN) alla kuuluvate avalik-õiguslike üksuste vahelise andmete kogumise ja jagamisega.

Sisukord

Arvamus 28/2025, mis käsitleb määruse (EL) 2016/679 kohast Euroopa Komisjoni rakendusotsuse eelnõud isikuandmete kaitse piisavuse kohta Brasiilias2

1. SISSEJUHATUS5

2. ANDMEKAITSE ÜLDISED ASPEKTID6

2.1. Vastutus ja andmehaldus6

2.2. Kohaldamisala ja mõisted7

2.2.1. Andmekaitseseaduse sisuline ja territoriaalne kohaldamisala7

2.2.2. Mõisted8

2.3. Andmekaitsepõhimõtted ja õiguslikud alused8

2.3.1. Isikuandmete töötlemise põhimõtted8

2.3.2. Turvameetmed ja rikkumised10

2.3.3. Isikuandmete töötlemise seaduslikkus10

2.4. Üksikisikute õigused11

2.5. Isikuandmete edasisaatmise piirangud12

2.6. Menetluslikud ja nõuete täitmise tagamise mehhanismid13

2.6.1. Sõltumatu järelevalve14

2.6.2. Õiguskaitse15

2.6.3. Karistused15

3. BRASIILIA AVALIKU SEKTORI ASUTUSTE JUURDEPÄÄS EUROOPA LIIDUST EDASTATUD ISIKUANDMETELE JA NENDE KASUTAMINE16

3.1. Juurdepääs andmetele ja andmete kasutamine Brasiilia avaliku sektori asutuste poolt kriminaalõiguskaitse eesmärkidel16

3.1.1. Kriminaalõiguskaitse valdkonna õigusraamistik16

3.1.2. Vajalikkus ja proportsionaalsus18

3.1.3. Andmete edasine kasutamine ja edasisaatmine19

3.1.4. Järelevalve ja õiguskaitse19

3.2. Juurdepääs andmetele ja andmete kasutamine Brasiilia avaliku sektori asutuste poolt riigi julgeoleku eesmärgil21

3.2.1. Andmekaitseseaduse artikli 4 punkti III kohase erandi kohaldamisala ja selle kohaldatavus riigi julgeolekut ohustavate kuritegude suhtes21

3.2.2. Riikliku julgeoleku õigusraamistik21

3.2.3. Isikuandmete edasisaatmine ja rahvusvahelised lepingud23

3.2.4. Järelevalve ja õiguskaitse24

4. OTSUSE EELNÕU RAKENDAMINE JA JÄLGIMINE25

?

Euroopa Andmekaitsekohtuniku,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta) (edaspidi „IKÜM“) artikli 70 lõike 1 punkti s,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingut, eriti selle XI lisa ja protokolli nr 37, mida on muudetud EMP ühiskomitee 6. juuli 2018. aasta otsusega nr 154/2018,³

võttes arvesse oma töökorra artikleid 12 ja 22,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

³ Käesolevas arvamuses esitatud viiteid liikmesriikidele tuleks käsitada viidetena Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikidele.

1. SISSEJUHATUS

- (1) IKÜMi V peatükis on sätestatud tingimused, mis peavad olema täidetud isikuandmete edastamiseks kolmandasse riiki või rahvusvahelisele organisatsioonile. Isikuandmeid võib edastada siis, kui Euroopa Komisjon on teinud kaitse piisavuse otsuse (IKÜMi artikkel 45) või – sellise otsuse puudumisel – kui vastutav või volitatud töötaja on kehtestanud asjakohased kaitsemeetmed, sealhulgas andmesubjekti kohtulikult kaitstavad õigused ja tõhusad õiguskaitsevahendid (IKÜMi artikkel 46). Kaitse piisavuse otsuse või asjakohaste kaitsemeetmete puudumise korral on andmete ühekordne või korduv edastamine kolmandale riigile või rahvusvahelisele organisatsioonile lubatud ainult kindlatel tingimustel (IKÜMi artikkel 49).
- (2) EAKN tuletab meelde, et kaitse piisavuse otsusega tunnustatakse EMPst kolmandasse riiki või rahvusvahelisele organisatsioonile edastatavate andmete järjepidevat kaitset ning et tegemist on usaldusväärse edastusvahendiga, mis tagab, et andmesubjekti õigused on kaitstud, kui andmeid edastatakse väljapoole EMPd. Piisavuse võrdlusaluse dokumendis⁴ ja Euroopa Liidu Kohtu asjaomases kohtupraktikas⁵ on tõdetud, et kuigi kolmanda riigi pakutav isikuandmete kaitse tase ei pea olema identne ELi õiguskorras tagatuga, tuleb IKÜMi artikli 45 lõikes 1 esitatud väljendit „kaitse piisav tase“ mõista nii, et kolmas riik peab oma riigisisese õiguse või endale võetud rahvusvaheliste kohustuste alusel tõepoolest tagama põhiõiguste ja -vabaduste kaitse sellise taseme, mis on sisuliselt samaväärne sellega, nagu on tagatud liidus kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga.
- (3) Brasiilia on 26 osariigist ja ühest föderaalringkonnast koosnev liitvabariik, nagu on sätestatud föderaalses põhiseaduses (edaspidi „põhiseadus“) ⁶. Brasiilia osariikidel on ka oma põhiseadused, mis ei tohi olla vastuolus föderaalse põhiseadusega. Põhiseaduses kaitstakse eraelu puutumatust ja andmekaitset kui põhiõigusi (põhiseaduse artikli 5 punktid X, XII ja LXXIX)⁷ ning konstitutsioonikohtu praktika kohaselt kehtivad need kõigi inimeste, sealhulgas välismaalaste suhtes, olenemata sellest, kas nad elavad Brasiilias⁸ või mitte.
- (4) Peamine andmekaitset reguleeriv õigusakt on üldine andmekaitseseadus ehk Lei Geral de Proteção de Dados (edaspidi „andmekaitseseadus“) (14. augusti 2018. aasta seadus nr 13.709, mida on viimati muudetud 25. oktoobri 2022. aasta seadusega nr 14.460). Andmekaitseseadust on täiendatud siduvate dekreetidega (presidendi 26. augusti 2020. aasta dekreet nr 10.474 ja 30. oktoobri 2023. aasta dekreet nr 11.758), mis on õiguslikult siduvad ja kuuluvad täitmisele⁹.
- (5) Lisaks andmekaitseseadusele hõlmab Brasiilia andmekaitseraamistik Brasiilia andmekaitseasutuse (Agência Nacional de Proteção de Dados, ANPD)¹⁰ välja antud siduvaid määrusi, mis sisaldavad täiendavaid eeskirju andmekaitseseaduse tõlgendamise ja kohaldamise kohta¹¹. Nende hulgas on näiteks 24. veebruari 2024. aasta määrus nr 4

⁴ Artikli 29 töörühm, WP 254 rev.01, vastu võetud 28. novembril 2017, viimati muudetud ja muudatused vastu võetud 6. veebruaril 2018 EAKNi heakskiidu alusel, 3. peatükk, osa C.

⁵ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. oktoober 2015, Maximilian Schrems vs. Data Protection Commissioner, C-362/14 (edaspidi „Schremsi kohtuotsus“); kohtuotsus, Üldkohus, 3. september 2025, Philippe Latombe vs. Euroopa Komisjon, T-553/23 (edaspidi „Latombe'i kohtuotsus“).

⁶ Vt otsuse eelnõu põhjendus 7.

⁷ Vt otsuse eelnõu põhjendus 8.

⁸ Vt otsuse eelnõu põhjendus 9.

⁹ Vt otsuse eelnõu põhjendused 11 ja 12.

¹⁰ Kõik andmekaitseasutuse avaldatud siduvad määrused on kättesaadavad siin: https://www.gov.br/anpd/pt-br/aceso-a-informacao/institucional/atos-normativos/regulamentacoes_anpd.

¹¹ Vt otsuse eelnõu põhjendus 13.

halduskaristuste kohaldamise kohta, 24. aprilli 2024. aasta määrus nr 15 turvaintsidentidest teatamise kohta (edaspidi „turvaintsidentidest teatamist käsitlev määrus“), 23. augusti 2024. aasta määrus nr 19 isikuandmete rahvusvahelise edastamise kohta (edaspidi „andmeedastusmäärus“), 27. jaanuari 2022. aasta määrus nr 2, milles käsitletakse andmekaitseseaduse kohaldamist väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) suhtes, 15. juuli 2024. aasta määrus nr 18 andmekaitseametniku rolli kohta (edaspidi „andmekaitseametniku rolli käsitlev määrus“).

- (6) EAKN väljendab heameelt selle üle, et õigus eraelu puutumatusel ja õigus isikuandmete kaitsele on põhiseaduses talletatud põhiõigustena ning et neid rakendatakse täiendavalt riigisisese õiguse alusel. Peale selle märgib EAKN positiivse küljena ära Brasiilia võetud rahvusvahelised kohustused¹².
- (7) EAKN märgib, et määruse (EL) 2018/1725¹³ artiklite 47 ja 94 kohaselt võivad Euroopa Liidu institutsioonid, organid ja asutused edastada isikuandmeid ilma täiendava loata sellisele kolmandale riigile, territooriumile, sektorile või rahvusvahelisele organisatsioonile, mille puhul on Euroopa Komisjon määruse (EL) 2016/679 artikli 45 lõike 3 alusel leidnud, et see tagab isikuandmete kaitse piisava taseme, tingimusel et see edastamine toimub üksnes vastutava töötleja pädevusse kuuluvate ülesannete täitmiseks. EAKN palub Euroopa Komisjonil seda õiguslikku võimalust otsuse eelnõu põhjendustes meelde tuletada.

2. ANDMEKAITSE ÜLDISED ASPEKTID

2.1. Vastutus ja andmehaldus

- (8) Andmekaitseseaduse kohaselt on vastutuse põhimõte üks üldpõhimõtetest, mida isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse. Vastavalt andmekaitseseadusele peavad vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad¹⁴ võtma asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke meetmeid, et täita oma andmekaitsealaseid kohustusi, ning olema võimelised nende täitmist tõendama, muu hulgas pädevale järelevalveasutusele (andmekaitseseaduse artikkel 46). EAKN märgib, et selliste meetmete hulgas on andmekaitseametniku määramine (andmekaitseseaduse artikkel 41), mida reguleeritakse täpsemalt andmekaitseasutuse määrusega andmekaitseametnike rolli kohta; andmekaitsealane mõjuhindang (andmekaitseseaduse artikkel 38) ning ka isikuandmete töötlemise toimingute üle arvestuse pidamine (andmekaitseseaduse artikkel 37). Peale selle on andmekaitseseaduses sätestatud, et vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad võivad koostada hea tava sise-eeskirju ja välja töötada juhtimismudelid, sealhulgas koolituskavasid, sisejärelevalve mehhanisme ja riskide maandamise mudeleid (andmekaitseseaduse artikkel 50). EAKN toob positiivse aspektina välja, et kõnealused vahendid sarnanevad IKÜMis vastutuse põhimõtte rakendamiseks ette nähtud vahenditega, ning tunneb heameelt sellise suure vastavuse üle.
- (9) EAKN juhib tähelepanu, et mis puudutab andmekaitsealast mõjuhindangut, siis ei sisalda andmekaitseseadus selget kohustust teha kõnealune mõjuhindang juhtudel, kui isikuandmete töötlemine võib kujutada endast suurt ohtu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele, ning

¹² Vt otsuse eelnõu põhjendused 8–10.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ, ELT L 295, 21.11.2018, lk 39.

¹⁴ Andmekaitseseaduse artikli 5 punktis IX nimetatakse neid töötlejateks.

osutatud on ainuüksi sellele, et andmekaitseasutus võib seda nõuda. Selles küsimuses märgib EAKN, et andmekaitseasutus on andmekaitsealase mõjuhinnauga seotud korduma kippuvates küsimustes¹⁵ (edaspidi „andmekaitsealase mõjuhinna KKK“) andnud soovitusete teha andmekaitsealane mõjuhinna juhtudel, mil isikuandmete töötlemise toiming võib põhjustada suurt ohtu. Peale selle ei ole andmekaitseasutusega sõnaselgelt ette nähtud, et andmekaitsealase mõjuhinna osana tuleb hinnata vajalikkust ja proportsionaalsust. Andmekaitsealase mõjuhinna KKK sisaldab aga soovitusi, et vastutavad töötajad ja volitatud töötajad hindaksid andmekaitsealases mõjuhinna ka isikuandmete töötlemise vajalikkust ja proportsionaalsust.

- (10) Seda silmas pidades palub EAKN Euroopa Komisjonil jälgida, kuidas neid nõudeid praktikas rakendatakse, ning veenduda, et olukorras, kus isikuandmete töötlemise toiming võib kujutada endast suurt ohtu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele, tehakse andmekaitsealane mõjuhinna ning et seejuures hinnatakse ka isikuandmete töötlemise toimingute vajalikkust ja proportsionaalsust vastavalt eesmärkidele.

2.2. Kohaldamisala ja mõisted

- (11) Piisavuse võrdlusaluse dokumendi 3. peatükis keskendutakse üldpõhimõtetele ning peamistele andmekaitsemõistetele ja -põhimõtetele. Selleks et kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooni süsteem tagaks samaväärse isikuandmete kaitse taseme kui ELis, peab kõnealune süsteem sisaldama neid peamisi mõisteid ja põhimõtteid. Need ei pea vastama täpselt IKÜMis kasutatud terminoloogiale, kuid peaksid kajastama ELi andmekaitseõiguses sätestatud mõisteid ja olema nendega kooskõlas. Piisavuse võrdlusaluse dokumendis on osutatud järgmistele olulistele mõistetele: isikuandmed, isikuandmete töötlemine, vastutav töötaja, volitatud töötaja, vastuvõtja ja tundlikud andmed. Brasiilia õiguse selle aspekti kohta esitatakse märkused järgmistes punktides.

2.2.1. Andmekaitseasutuse sisuline ja territoriaalne kohaldamisala

- (12) EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmekaitseasutuse nii sisuline kui ka territoriaalne kohaldamisala on väga sarnane sellega, mis on ette nähtud ELi andmekaitseraamistikuga.
- (13) Andmekaitseasutuse artikliga 4 on seaduse kohaldamisalast välja jäetud isikuandmete töötlemine eranditult isiklikel ja mittemajanduslikel eesmärkidel; sellised erandid on ette nähtud ka IKÜMiga (IKÜMi artikli 2 lõike 2 punkt c). Peale selle on andmekaitseasutuse kohaldamisalast osaliselt välja jäetud ka teatavad muud isikuandmete töötlemise toimingud, eeskätt isikuandmete töötlemine avaliku julgeoleku, riigikaitse, osariigi julgeoleku või kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise eesmärgil, ajakirjanduslikel ja kunstilistel eesmärkidel ning akadeemiliste uuringute ja terviseuuringute eesmärgil (andmekaitseasutuse artikli 3 punkt III). Seda küsimust käsitletakse täpsemalt käesoleva arvamuse punktis 3.1.
- (14) Mis puudutab konkreetselt andmekaitseasutuse osalist kohaldamist ajakirjanduslikel ja kunstilistel eesmärkidel toimuva isikuandmete töötlemise suhtes, siis juhib EAKN tähelepanu, et see erand vastab oma ulatuselt IKÜMi artikli 85 lõikes 2 sätestatud erandile,¹⁶ st see on

¹⁵ https://www.gov.br/anpd/pt-br/canais_atendimento/agente-de-tratamento/relatorio-de-impacto-a-protecao-de-dados-pessoais-ripd.

¹⁶ Vt ka otsuse eelnõu põhjendus 35.

kohaldatav üksnes juhul, kui isikuandmeid töödeldakse ainult sellel eesmärgil – kui ajakirjandus-, meedia- ja kunstiasutused töötlevad isikuandmeid mis tahes muudel eesmärkidel, kuulub see andmekaitseseaduse kohaldamisalasse. Samuti on endiselt kohaldatavad teatavad erandid, mis on ette nähtud isikuandmete töötlemiseks üksnes akadeemiliste uuringute eesmärgil, st andmekaitseseaduse artikkel 7 (õiguslikku alust käsitlevad nõuded) ja artikkel 11 (tundlike andmete töötlemise eeskirjad)¹⁷. Ühtlasi on need erandid oma ulatuselt kooskõlas IKÜMi artikli 85 lõikes 2 sätestatuga.

2.2.2. Mõisted

- (15) EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmekaitseseaduses kasutatud mõistete määratlused vastavad ELi andmekaitseraamistikule, st IKÜMis sätestatud määratlustele. Eeskätt on andmekaitseseaduses isikuandmete, pseudonüümitud andmete, anonüümsete andmete,¹⁸ isikuandmete töötlemise, vastutava töötleja, volitatud töötleja ja tundlike andmete mõisted (andmekaitseseaduse artikkel 5) määratletud samamoodi nagu need on määratletud IKÜMis, st põhjenduses 26, artiklis 4 ja artikli 9 lõikes 1. Muude mõistete (nt andmesubjekt, andmekaitseametnik, nõusolek, andmekaitsealane mõjuhinna ja kaasvastutav töötlemine¹⁹) määratlused on samuti põhimõtteliselt võrdväärsed sellega, mis on ette nähtud IKÜMis.

2.3. Andmekaitsepõhimõtted ja õiguslikud alused

2.3.1. Isikuandmete töötlemise põhimõtted

- (16) Piisavuse võrdlusaluse dokumendis on vastavalt IKÜMile sätestatud, et isikuandmeid tuleb töödelda seaduslikult, õiglaselt ja õiguspäraselt. Andmekaitseseaduse artikli 6 kohaselt tuleb isikuandmeid töödelda heas usus ja kooskõlas järgmiste põhimõtetega: eesmärgi piirang, piisavus, vajalikkus, vaba juurdepääs,²⁰ andmete kvaliteet, läbipaistvus, turvalisus, ennetus, mittediskrimineerimine, vastutus ja aruandekohustus.
- (17) Nende põhimõtete sisu arvesse võttes on Brasiilia õigussüsteemis talletatud samad andmekaitsepõhimõtted, mis on sätestatud IKÜMi artiklis 5. Näiteks eesmärgi piiranguga seoses on andmekaitseseaduse artikli 7 paragrahvis 7 sätestatud, et „käesoleva artikli paragrahvis 3 (avalikult kättesaadavad isikuandmed) ja paragrahvis 4 (isikuandmed, mille andmesubjekt on ilmselgelt avalikustanud) osutatud isikuandmete edasine töötlemine on lubatud tingimusel, et seda tehakse uuel, seaduslikul ja konkreetsel eesmärgil, et andmesubjekti õigused on jätkuvalt kaitstud ning et järgitakse käesolevas seaduses sätestatud aluseid ja põhimõtteid“.
- (18) IKÜMiga on selgelt ette nähtud, et selline edasine töötlemine võib toimuda üksnes juhul, kui kõnealune uus eesmärk on kooskõlas algse eesmärgiga. Nõue tagada eesmärkide kooskõla (samuti vastavus kohaldatavatele eetikanormidele ning tehniliste kaitsemeetmetele ja õiguslikele tagatistele) on välja toodud andmekaitseasutuse avaldatud juhendis, milles

¹⁷ Vt ka otsuse eelnõu põhjendused 32 ja 33.

¹⁸ Lisaks on andmekaitseseaduse artiklis 12 sätestatud, et anonüümitud andmeid ei käsitata isikuandmetena, välja arvatud juhul, kui anonüümimise saab mõistlike jõupingutustega tagasi pöörata. Selle artikli kohaselt võetakse selle kindlaksmääramisel, mida peetakse mõistlikuks, arvesse selliseid objektiivseid tegureid nagu 1) tagasipööramiseks vajalikud kulud ja aeg; 2) kasutada olev tehnoloogia ning 3) üksnes vastutava töötleja enda vahendite kasutamine.

¹⁹ Vt andmekaitseseaduse artikli 42 paragrahvi 1 punkt I.

²⁰ „Vaba juurdepääs: andmesubjektidele tuleb tagada, et nad saaksid hõlpsasti ja tasuta teavet isikuandmete töötlemise vormi ja kestuse kohta ning ka nende isikuandmete tervikluse kohta“ (andmekaitseseaduse artikli 6 punkt IV).

käsitletakse isikuandmete töötlemist akadeemilistel eesmärkidel ning teadusuuringute tegemiseks, samuti on see välja toodud õigustatud huvi käsitlevates suunistes. Andmekaitseasutus selgitab õigustatud huvi käsitlevates suunistes, et vastutav töötleja peab tõendama kahe isikuandmete töötlemise eesmärgi reaalselt seost ning arvesse võtma andmesubjekti õiguspäraseid ootusi. Lisaks on nendes suunistes selgitatud järgmist: „Õiguspärase ootuste analüüsimisel võib arvesse võtta mitmesuguseid tegureid, näiteks eeskätt: d) andmete kogumise kavandatud eesmärk ja see, mil määral see vastab andmete töötlemise ulatusele, lähtudes õigustatud huvist.“ EAKN peab andmekaitseasutuse kõnealust selgitust positiivseks – see soodustab eesmärgi piiranguga seotud nõuete vastavusse viimist.

- (19) IKÜMi kohane säilitamise piirangu põhimõte näeb ette, et andmeid tohib säilitada ainult seni, kuni see on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks isikuandmeid töödeldakse (IKÜMi artikli 5 lõike 1 punkt e). Kuigi andmekaitseseaduse artiklis 6 ei ole säilitamise piirangu põhimõtet sõnaselgelt sätestatud, tuleks seda artiklit lugeda koostoimes andmekaitseseaduse artikliga 15, kus on kõnealune nõue sätestatud juhuks, kui isikuandmete töötlemine lõpetatakse. Selles artiklis on säilitamise piirangu põhimõte selgelt seostatud piisavuse ja vajalikkuse põhimõtetega, mis kuuluvad andmekaitseseaduse artiklis 6 loetletud üldpõhimõtete hulka. Selguse huvides palub EAKN Euroopa Komisjonil otsuse eelnõus täpsustada andmekaitseseaduse artiklite 6 ja 15 seost säilitamise piirangu põhimõtte seisukohast.
- (20) Säilitamise piirangu nõuetega seoses on andmekaitseseaduse artiklis 16 lisaks kehtestatud tingimused isikuandmete säilitamiseks ja nende kustutamiseks pärast seda, kui andmete töötlemine lõpetatakse. Samuti on selles artiklis sätestatud neli eesmärki, mille puhul võib andmed pärast töötlemise lõpetamist alles jätta: 1) õiguslike või regulatiivsete kohustuste täitmiseks; 2) teadusuuringute eesmärgil, tagades võimaluse korral andmete anonüümimise; 3) kui need antakse üle kolmandatele isikutele kooskõlas andmekaitseseaduse nõuetega või 4) kui neid kasutab üksnes vastutav töötleja, tingimusel et andmed on anonüümitud ja kolmandate isikute juurdepääs nendele andmetele on keelatud. EAKN märgib, et isikuandmete töötlemine nendes olukordades on kooskõlas säilitamise piirangu põhimõttega, mis on sätestatud IKÜMis.
- (21) Läbipaistvuse ja õigluse põhimõtte eesmärk on tagada, et andmesubjektidel oleks kontroll oma isikuandmete üle, ning sel eesmärgil tuleb andmesubjekte üldjuhul ennetavalt teavitada²¹. Samal ajal on andmekaitseseaduses kehtestatud selle põhimõtte erand juhul, kui tegemist on „äri- ja tööstussaladusega“; see võib mõjutada seda, millist teavet andmesubjektid oma isikuandmete töötlemise kohta saavad ja nende võimalust kõnealust kontrolli teostada (nt esitades kaebuse andmekaitseasutusele). Euroopa Komisjon selgitab aga otsuse eelnõus, et seda piirangut tuleks vaadelda Brasiilias kehtivat teabele juurdepääsu seadust ning presidendi 16. mai 2012. aasta dekreeti nr 7.721 silmas pidades ning seega tõlgendada seda „nii, et teabe töötlemisel ja muul viisil avalikustamisel ei tohi avalikustada ärisaladust ega luua konkurentsieelist teistele osalejatele, ning samal ajal tuleb täita isikuandmete kaitse eesmärgid. See tähendab, et seoses läbipaistvuse põhimõttega ja kogu andmekaitseseaduse tekstis ei käsitata äri- ja tööstussaladuse piirangut üldise alusena seaduse järgimisest keeldumiseks, vaid pigem tuleb kehtestada konkreetsed kaitsemeetmed, et tagada teabe avalikustamine neid huve kaitsval viisil“²².

²¹ Seda on rõhutatud ka piisavuse võrdlusaluse dokumendi 3. peatüki osa A punktis 7.

²² Vt otsuse eelnõu põhjendus 81.

- (22) Võttes arvesse läbipaistvuse põhimõtte olulisust, palub EAKN Euroopa Komisjonil jälgida selle sätte rakendamist praktikas, et paremini mõista selle mõju seoses õigusega teabele ja õigusega tutvuda isikuandmetega.

2.3.2. Turvameetmed ja rikkumised

- (23) Andmekaitseseadus sisaldab turvalisust ja ennetust käsitlevaid põhimõtteid, mille kohaselt tuleb võtta meetmeid, et isikuandmeid kaitsta ja hoida ära nende töötlemisega tekitatavat kahju (andmekaitseseaduse artikli 6 punktid VII ja VIII). Peale selle on andmekaitseseaduses sõnaselgelt sätestatud, et kui turvameetmeid asjakohasel viisil ei rakendata, arvestatakse, et andmeid töödeldakse ebaseaduslikult. Vastavalt seadusele tuleb võtta meetmeid, et tõendada selle põhimõtte järgimist riskipõhise lähenemisviisi alusel (andmekaitseseaduse artiklid 44, 46 ja 47), ning pidada kinni rikkumiste hindamise ja nendest teatamisega seotud nõuetest (andmekaitseseaduse artiklid 48 ja 49). EAKN toob positiivse aspektina välja, et kõnealused põhimõtted ja kohustused on suuresti kooskõlas IKÜMis sätestatuga.
- (24) EAKN väljendab heameelt selle suhtes, et andmekaitseasutus on vastu võtnud täiendava siduva määruse turvaintsidentidest teatamise kohta, kus on kirjeldatud intsidenti mõistet ja selle raskusastme hindamist (nt millal loetakse, et intsident ohustab andmesubjekte või kahjustab märkimisväärselt andmesubjektide põhihuve ja -õigusi ning et seega tuleb sellest teatada andmekaitseasutusele ja andmesubjektidele) ning esitatud intsidentidest teatamise nõuded²³. Sellega seoses märgib EAKN, et turvaintsidentidest teatamist käsitleva määruse kohaselt peab vastutav töötleja teatama andmekaitseasutusele turvaintsidentist kolme tööpäeva jooksul,²⁴ ning palub Euroopa Komisjonil otsuse eelnõud (põhjendus 75) sellele vastavalt ajakohastada²⁵.
- (25) Mis puudutab andmetega seotud rikkumistest teatamist, siis märgib EAKN, et andmekaitseseaduse kohaselt tuleb sellisel (nii andmekaitseasutusele kui ka andmesubjektile) teatamisel muu hulgas esitada teave isikuandmete kaitseks enne ja pärast intsidenti võetud tehniliste ja turvameetmete kohta, säilitades äri- ja tööstussaladused (andmekaitseseaduse artikli 6 punkt III ja artikli 9 punkt II). EAKN mõistab vajadust tulemuslikult tagada, et õigus eraelu puutumatusele ja andmekaitsele ei kahjustaks muude õiguste kaitset, ning palub komisjonil jälgida kõnealuse piirangu rakendamist olukordades, kus intsidenti kohta on esitatud osaline teave (võttes arvesse äri- ja tööstussaladusi), ning selle (võimalikku) mõju andmekaitseasutuse volitustele.

2.3.3. Isikuandmete töötlemise seaduslikkus

- (26) EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmekaitseseadusega (artikli 5 punkt XII ning artiklid 7, 8 ja 10) ette nähtud seaduslikkuse põhimõte ja selle rakendamine on suuresti vastavuses IKÜMis sätestatuga (artikli 4 lõige 11 ning artiklid 6, 7 ja 9).

2.3.3.1. Õigustatud huvi

- (27) Andmekaitseseaduse nõuded, mis peavad olema täidetud selleks, et tugineda isikuandmete töötlemisel õigusliku alusena õigustatud huvile (artikli 7 punkt IX), on vastavusse viidud

²³ Vt otsuse eelnõu põhjendused 73–77.

²⁴ Vt turvaintsidentidest teatamist käsitleva määruse artiklid 6 ja 9.

²⁵ Vt otsuse eelnõu põhjendus 75: „Turvaintsidentist teavitatakse andmekaitseasutust ja andmesubjekte kolme päeva (72 tunni) jooksul pärast seda, kui vastutav töötleja sellest teada sai.“

IKÜMiga (artikli 6 lõike 1 punkt f). Samuti on andmekaitseseaduses rõhutatud, et põhiõigused ja -vabadused (sh õigus andmekaitsele²⁶) peaksid üldjuhul olema ülimuslikud.

- (28) EAKN märgib, et andmekaitseseaduse artiklis 10 on loetletud õiguspärased eesmärgid, mille puhul kõnealust õiguslikku alust kasutada tohib. Üks nendest õiguspärastest eesmärkidest on eesmärk toetada ja soodustada vastutava töötleja tegevust (andmekaitseseaduse artikli 10 punkt I).
- (29) Kuigi fraas „õigustatud huvi“ tundub olevat laia tähendusega, märgib EAKN, et õigustatud huvile tuginemise tingimusi kirjeldatakse täpsemalt andmekaitseasutuse vastuvõetud suunises õigustatud huvi kohta („Guide – Legal basis for the processing of personal data – Legitimate Interest“ (Suunis – isikuandmete töötlemise õiguslik alus – õigustatud huvi, edaspidi „õigustatud huvi suunis“)). Selles suunises on selgitatud, et selleks et huvi saaks pidada õigustatuks, peavad olema täidetud kolm tingimust: 1) kooskõla Brasiilia õigussüsteemiga; 2) viide konkreetsele olukorrale ning 3) töötlemine on seotud seaduslike, konkreetsete ja selgelt kindlaksmääratud eesmärkidega²⁷. Need tingimused sarnanevad Euroopa Liidu Kohtu kindlaksmääratud²⁸ (ja täiendavalt selgitatud) kolme kumulatiivse tingimusega, mille korral loetakse isikuandmete töötlemine sellel õiguslikul alusel seaduslikuks. Peale selle vastavad õigustatud huvi käsitlevas suunises kirjeldatud tingimused suuresti nendele tingimustele, mida on kirjeldatud EAKNi vastuvõetud suunistes²⁹. EAKN pooldab andmekaitseasutuse rakendatavat lähenemisviisi seoses õigustatud huviga ja sellele tuginemisega isikuandmete töötlemisel.

2.4. Üksikisikute õigused

- (30) EAKNil on hea meel selle üle, et andmekaitseseadusega on üksikisikutele tagatud samasugused õigused nagu on sätestatud IKÜMis (mõlema õigusakti III peatükk). Eeskätt on andmekaitseseadusega ette nähtud õigus tutvuda andmetega, õigus andmete parandamisele, õigus andmete ülekandmisele, õigus andmete töötlemise piiramisele, õigus andmete kustutamisele, õigus teabele, õigus nõusoleku andmisest keelduda või nõusolek tagasi võtta, õigus esitada töötlemise suhtes vastuväiteid ja petitsiooniõigus (andmekaitseseaduse artiklid 9 ja 18).
- (31) Samuti on andmekaitseseadusega ette nähtud, et andmesubjektidel on õigus taotleda selliste otsuste läbivaatamist, mis põhinevad üksnes nende isikuandmete automatiseeritud töötlemisel ja mõjutavad nende huve (andmekaitseseaduse artikkel 20). Andmekaitseseaduse artikkel 20 vastab oma sisult põhimõtteliselt IKÜMi artiklile 22.
- (32) EAKN märgib, et andmesubjekti õigustega seoses on Brasiilia *Habeas Data* seaduses kehtestatud konkreetset sätteid, mille kohaselt tuleb õigus andmetega tutvuda ja õigus andmete parandamisele tagada lühikese ajavahemiku jooksul alates üksikisiku taotlusest (vastavalt 10 ja 15 päeva), ning peab seda aspekti positiivseks.
- (33) EAKN leiab, et andmekaitseseadusega on andmesubjekti õiguste puhul sätestatud põhimõtteliselt samaväärsed nõuded nagu on tagatud IKÜMiga.

²⁶ Vt käesoleva arvamuse punkt 3.

²⁷ Vt otsuse eelnõu põhjendus 52.

²⁸ Vt nt kohtuotsus, Euroopa kohus, 7. detsember 2023, SCHUFA Holding AG, liidetud kohtuasjad C-26/22 ja C-64/22, punktid 75–80.

²⁹ Suunised 1/2024 isikuandmete töötlemise kohta IKÜMi artikli 6 lõike 1 punkti f alusel (versioon 1.0), vastu võetud 8. oktoobril 2024.

2.5. Isikuandmete edasisaatmise piirangud

- (34) Piisavuse võrdlusaluse dokumendis on selgitatud, et andmete edasisaatmisega ei tohi kahjustada nendele füüsilistele isikutele tagatud kaitse taset, kelle andmeid edastatakse kaitse piisavuse otsuse alusel, ning et seega peaks igasugune edasisaatmine olema lubatud vaid „juhul, kui andmete järgmise vastuvõtja suhtes (st isiku suhtes, kellele andmed edasi saadetakse) kohaldatakse samuti norme (sh lepingust tulenevaid nõudeid), mis tagavad piisaval tasemel kaitse, ja kui kõnealune isik järgib andmete vastutava töötleja nimel töötlemisel asjakohaseid juhiseid“.
- (35) Mis puudutab Brasiilia õigusraamistiku ja praktika piisavuse hindamist, siis mõistetakse isikuandmete edasisaatmise all seda, kui andmekaitseseaduse territoriaalsesse kohaldamisalasse kuuluv vastutava töötlejana tegutsev üksus edastab andmeid üksusele, kes selle territoriaalsesse kohaldamisalasse ei kuulu.
- (36) Isikuandmete edasisaatmise nõuded on sätestatud andmekaitseseaduse V peatükis ja neid on täiendatud andmekaitseasutuse vastuvõetud andmeedastusmäärusega, kus on määratletud andmete edastamise, rahvusvahelise edastamise ning andmeimportija ja -eksportija mõisted, samuti esitatud üksikasjalikud edastamisnõuded.
- (37) EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmete edastamise ja rahvusvahelise edastamise mõistete määratlused vastavad EAKNi suunistes 05/2021 esitatud määratlustele³⁰.
- (38) Andmekaitseseaduse ja andmeedastusmääruse kohaselt tohib isikuandmeid edasi saata üksnes seaduslikel, konkreetsetel ja selgelt kindlaksmääratud eesmärkidel, kui selleks kasutatakse konkreetseid vahendeid ja täidetud on teatavad tingimused (andmekaitseseaduse artikkel 33 ning andmeedastusmääruse artiklid 9–33)³¹. EAKN väljendab heameelt selle üle, et need vahendid vastavad suuresti nendele edastusvahenditele, mis on ette nähtud IKÜMi V peatükiga. Samal ajal palub EAKN Euroopa Komisjonil otsuse eelnõus selgitada, kas kooskõlas andmekaitseseaduse artikli 33 punktidega III–IX saab andmeid edastada üksnes erandjuhtudel, kui andmekaitseseaduse artikli 33 punktide I–II tingimused ei ole täidetud³².
- (39) Andmeedastusmääruses on aga sätestatud, et isikuandmete rahvusvaheline edastamine on lubatud „juhul, kui andmesubjekt on selliseks edastamiseks andnud konkreetse ja sõnaselge nõusoleku ning eelnevalt saanud teabe kavandatava toimingu rahvusvahelisuse kohta nii, et vastav eesmärk on selgelt eristatud muudest eesmärkidest“. Ei ole selge, kas see nõue kätkeb endas kohustust teavitada andmesubjekte rahvusvahelise edastamise võimalikest ohtudest olukorras, kus kolmandas riigis ei ole tagatud piisavat kaitset ja puuduvad asjakohased kaitsemeetmed (nt teave, et kolmandas riigis ei pruugi olla järelevalveasutust ja/või kehtestatud andmete töötlemise põhimõtteid ja/või andmesubjekti õigusi), nagu on ette nähtud IKÜMi artikli 49 lõike 1 punktiga a. EAKNi arvates ja kooskõlas IKÜMiga on selline teavitamine keskse tähtsusega, et andmesubjekt saaks anda teadliku nõusoleku ja oleks täielikult teadlik andmete edastamise konkreetsetest asjaoludest. Seepärast palub EAKN Euroopa Komisjonil otsuse eelnõus täpsustada, kas andmesubjekti teavitatakse kõnealuse edastamise

³⁰ Suunised 05/2021 isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 3 ja V peatüki rahvusvahelist edastamist käsitlevate sätete koostoime kohta (vastu võetud 14. veebruaril 2023), punkt 9.

³¹ Vt ka otsuse eelnõu põhjendused 101–109.

³² IKÜMi artiklis 49 on sätestatud, et selle artikliga ettenähtud erandeid saab kasutada üksnes IKÜMi artikli 45 lõike 3 kohase kaitse piisavuse otsuse või IKÜMi artikli 46 kohaste asjakohaste kaitsemeetmete puudumisel.

võimalikest ohtudest, mis tulenevad sellest, kui kolmandas riigis ei ole tagatud piisavat kaitset ja puuduvad asjakohased kaitsemeetmed.

- (40) Peale selle on andmeedastusmääruses sätestatud, et „nii vastutav töötleja kui ka volitatud töötleja peavad võtma tõhusaid meetmeid, et tõendada isikuandmete kaitse normide täitmist ning nende meetmete tõhusust viisil, mis vastab isikuandmete töötlemisest tuleneva ohu tasemele ning rahvusvaheliseks edastamiseks kasutatavale meetodile“ (andmeedastusmääruse artikli 4 paragrahv 2). EAKN väljendab heameelt selle üle, et selline kohustus on lisatud. Samal ajal oleks kasulik täpsustada, et nende meetmete tulemuslikkuse hindamisel tuleks samuti arvesse võtta vajadust tagada, et asjaomase kolmanda riigi kohalikud õigusaktid ei kahjustaks nende andmesubjektide jätkuvat kaitset, kelle andmeid edastatakse³³. EAKN palub Euroopa Komisjonil täpsustada, et andmeedastuse stsenaariumides võetakse arvesse ka seda elementi.
- (41) EAKN väljendab heameelt selle üle, et raamistik sisaldab sõnaselget läbipaistvusnõuet seoses andmesubjektiga, st et andmesubjektidel on õigus saada lepinguline dokument, mille alusel andmed edasi saadetakse, samuti kõnealuse edastamise kirjeldus, nt periood ja eesmärk, sihtriigid, seotud poolte kohustused, andmesubjektide õigused ja võimalused nende õiguste kasutamiseks (andmeedastusmääruse artikkel 16).
- (42) Samal ajal tundub, et läbipaistvuskohustuse kohaldamine sellises ulatuses on asjakohane üksnes juhul, kui andmeid edastatakse lepingu tüüpklause alusel ja mitte juhul, kui kasutatakse mõnda muud vahendit³⁴. Seepärast palub EAKN Euroopa Komisjonil selgitada, kas samad läbipaistvusnõuded on kohaldatavad olenemata kasutatavast edastusvahendist.
- (43) EAKN juhib samuti tähelepanu, et siduvate kontsernisest eeskirjade sisule esitatavad nõuded ei ole täienisti kooskõlas IKÜMis, eeskätt selle artikli 47 lõike 2 punktides f ja l sätestatuga. Selleks et IKÜMiga tagatud kaitse taset ei kahjustataks, palub EAKN Euroopa Komisjonil otsuse eelnõus selgitada, kas juhul, kui Brasiiliasse kaitse piisavuse otsuse alusel edastatud isikuandmete edasisaatmiseks on vaja kasutada kõnealust edastusvahendit, võetakse arvesse ka neid elemente³⁵.

2.6. Menetluslikud ja nõuete täitmise tagamise mehhanismid

- (44) Piisavuse võrdluseluse dokumendi³⁶ ja Euroopa Liidu Kohtu asjaomase kohtupraktika³⁷ kohaselt peavad Euroopa Liidu mudeliga põhimõtteliselt samaväärse andmekaitseüsteemi puhul olema tagatud teatavad elemendid. i) Olemas peab olema sõltumatu asutus, kes teeb järelevalvet andmekaitsealaste õigusaktide kohaldamise üle ja tagab nende täitmise ning kellel on volitused läbi viia uurimisi ja võtta meetmeid ilma välismõjuta. ii) Andmekaitseüsteemid peavad tagama, et vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad on vastutustundlikud ja teadlikud oma kohustustest ning et andmesubjekte teavitatakse nende õigustest. Kehtestatud peavad olema tõhusad karistused ja kontrollimisprotsessid, et tagada

³³ Vt Latombe'i kohtuotsus. Vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. juuli 2020, C-311/18 (edaspidi „kohtuotsus Schrems II“).

³⁴ Näiteks sisaldab andmeedastusmäärus üldnõudeid läbipaistvuse tagamiseks juhul, kui kavas on kasutada siduvaid kontsernisisesid eeskirju, eeskätt tuleb „kehtestada privaatsuskaitse haldamise programm, mille eesmärk on luua usaldussuhe andmesubjektiga, võttes läbipaistvaid meetmeid andmesubjektide osaluse mehhanismide tagamiseks, ning seda programmi rakendada (andmeedastusmääruse artikli 25 punkt V)“, samuti tuleb tagada läbipaistvus seoses sellega, kuidas andmesubjekt saab kasutada oma õigusi, sealhulgas õigust esitada kaebusi (andmeedastusmääruse artikli 26 punkt VI).

³⁵ Vastutuse võtmine ja koostöö järelevalveasutusega (IKÜMi artikli 47 lõike 2 punkt f ja l).

³⁶ Vt piisavuse võrdluseluse dokumendi 3. peatüki osa C.

³⁷ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. oktoober 2015, Schrems, C-362/14.

normidest kinnipidamine. iii) Vastutavad töötajad ja volitatud töötajad peavad nõuetele vastavust tõendama selliste meetmete abil nagu andmekaitsealased mõjuhinnangud, isikuandmete töötlemise toimingute registreerimine ning andmekaitseametnike määramine. iv) Lisaks peab andmekaitseüsteem toetama ja abistama üksikuid andmesubjekte nende õiguste kasutamisel ning pakkuma asjakohaseid õiguskaitsemehhanisme.

- (45) Käesolevas jaotises esitab EAKN oma hinnangu sõltumatu järelevalveasutuse, sobiva õiguskaitsemehhanismi ja mõjusate karistuste olemasolu kohta.

2.6.1. Sõltumatu järelevalve

- (46) Andmekaitseseaduses on selle sätete täitmise tagamise ja jälgimise eest vastutavaks järelevalveasutuseks määratud andmekaitseasutus (Agência Nacional de Proteção de Dados, ANPD).
- (47) EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmekaitseasutus on eristaatusega asutus ning et tänu sellele on talle antud sõltumatus, mis on vajalik selleks, et täies ulatuses täita talle andmekaitseseadusega antud õiguslikke ülesandeid ja volitusi; selleks tühistati normid, mille kohaselt vajab andmekaitseasutus tegutsemiseks ja finantstehinguteks täitevvõimu luba.
- (48) Samuti väljendab EAKN heameelt Brasiilia õigusraamistikus 15. septembril 2025 tehtud muudatuste üle, mille tulemusena tunnustatakse andmekaitseasutust nüüd **reguleeriva ametina**³⁸. EAKNi arusaama kohaselt on seega üks peamine muudatus see, et andmekaitseasutus esitab oma eelarve otse planeerimis- ja eelarveministeeriumile ega pea seda enam tegema justiitsministeeriumi kaudu. Andmekaitseasutuse jaoks on föderaalearves endiselt eraldi eelarverida. EAKN mõistab, et andmekaitseasutusel juba oli eelarveline ja rahaline sõltumatus, ent tänu reguleeriva ameti staatuse saamisele on tema haldusmenetlus lihtsam.
- (49) Samuti väljendab EAKN heameelt selle üle, et andmekaitseasutus määrati hiljuti asutuseks, kes vastutab laste kaitsmise eest internetikeskkonnas³⁹. EAKN juhib tähelepanu, et andmekaitseseaduse IX peatüki kohaselt on andmekaitseasutusel vajalikud volitused ja ülesanded, et tagada andmekaitseõiguste austamine ja suurendada teadlikkust, näiteks volitused teostada uurimisi ja määrata karistusi (andmekaitseseaduse artikkel 55-J).
- (50) EAKN leiab, et andmekaitseasutuse sõltumatuse seisukohast on oluline roll personalil ja eelarvel, ning väljendab heameelt hiljutise otsuse üle suurendada ametikohtade arvu enam kui 200 võrra⁴⁰.
- (51) EAKN juhib tähelepanu, et andmekaitseseaduse artikli 55-C kohaselt koosneb (nüüdne) andmekaitseasutus mitmest organist,⁴¹ sealhulgas riiklik isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse nõukoda (edaspidi „nõukoda“). EAKN võtab teadmiseks, et selle organi koosseisu kuuluvad ka föderaaltasandi täidesaatva, seadusandliku ja kohtuvõimu esindajad⁴². Samuti

³⁸ Ajutine meede nr 1.317/2025, kättesaadav aadressil <https://www.in.gov.br/en/web/dou/-/medida-provisoria-n-1.317-de-17-de-setembro-de-2025-656784314>.

³⁹ Seadus nr 15.211/2025 laste ja alaealiste kaitse kohta digikeskkonnas, kättesaadav aadressil <https://www.in.gov.br/web/dou/-/lei-n-15.211-de-17-de-setembro-de-2025-656579619>.

⁴⁰ <https://www.in.gov.br/en/web/dou/-/medida-provisoria-n-1.317-de-17-de-setembro-de-2025-656784314>.

⁴¹ Andmekaitseseaduse artikli 55-C kohaselt koosneb andmekaitseasutus järgmistest üksustest: direktorite nõukogu (selle kõrgeim juhtorgan); riiklik isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitse nõukoda; distsiplinaarnõukogu büroo; IV – ombudsmani büroo; VI – õigusbüroo; VI – haldus- ja eriüksused, mis on vajalikud andmekaitseseaduse sätete täitmise tagamiseks. Vt ka otsuse eelnõu põhjendused 126–130.

⁴² Vt ka otsuse eelnõu põhjendus 132 ja andmekaitseseaduse artikkel 55-C.

märgib EAKN, et andmekaitseaduse artikli 58-B kohaselt vastutab nõukoda muu hulgas järgmise eest: i) „strateegiliste suuniste esitamine ja taustateabe pakkumine isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitset käsitleva riikliku poliitika koostamiseks ja andmekaitseasutuse tegevuse ettevalmistamiseks“ ning ii) „andmekaitseasutuse võetavate meetmete soovitamine“.

- (52) Eeskätt neid ülesandeid silmas pidades peab EAKN oluliseks saada parem ülevaade sellest, kuidas neid ellu viiakse ning mil määral mõjutavad nõukoja ettepanekud ja soovitused andmekaitseasutuse tööd. Seega palub ta Euroopa Komisjonil üksikasjalikumalt kirjeldada neid ülesandeid ning nõukoja ja andmekaitseasutuse seoseid, et paremini hinnata nõukoja mõju andmekaitseasutuse tegevusele.

2.6.2. Õiguskaitse

- (53) EAKN väljendab heameelt andmekaitseadusega ettenähtud õiguskaitsemehhanismi üle, mis tagab andmesubjektidele ühtlasi õiguse esitada andmekaitseasutusele kaebusi ning vaidlustada tema otsus kaebuse esitamisega andmekaitseasutuse direktorite nõukogule. Seejärel võivad üksikisikud direktorite nõukogu otsused edasi kaevata kohtusse ning esitada andmekaitseasutuse vastu kaebuse andmekaitseadusest tulenevate kohustuste täitmata jätmise kohta. Kuna otsuse eelnõu alusel ei ole selge, mis vahet on edasikaebamisel ja kaebuse esitamisel, palub EAKN komisjonil neid kaht võimalust täpsemalt selgitada, sealhulgas seda, kas kaebavõimaluse kasutamine piirdub ainult juhtudega, kus kaebuse menetlemisest on keeldutud või kaebus on sisuliselt tagasi lükatud.
- (54) Samuti väljendab EAKN heameelt sätte üle, mis võimaldab saada hüvitist varalise ja mittevaralise kahju eest, samuti taotleda kollektiivset õiguskaitset (andmekaitseaduse artikkel 22).

2.6.3. Karistused

- (55) EAKN tuletab meelde, et mõjusate ja hoiatavate karistuste olemasolu võib suurel määral kaasa aidata andmekaitseaduse järgimisele, sest see on märk sellest, et süsteemis on tagatud kõrgel tasemel vastutus ja teadlikkus. EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmekaitseasutusele on antud parandusvolitused, mida on nii mõnelgi juhul kasutatud,⁴³ ning et need hõlmavad mitmesuguseid meetmeid, nagu hoiatused, trahvid summas kuni 2 % asjaomase eraõigusliku juriidilise isiku brutotulust, korduvad päevatrahvid, rikkumisega seotud isikuandmete blokeerimine kuni olukorra heastamiseni, asjaomaste isikuandmete töötlemise toimingute ajutine peatamine ning vastavate isikuandmete kustutamine (andmekaitseaduse artikkel 52)⁴⁴. EAKN palub komisjonil jälgida, kas neid meetmeid kohaldatakse järjepidevalt, pöörates erilist tähelepanu karistustele.
- (56) EAKN väljendab heameelt selle üle, et andmekaitseasutus on välja andnud (siduva) määruse karistuste kohta. Selles määruuses on karistused liigitatud raskusastme järgi eri rühmadesse, võttes arvesse selliseid objektiivseid tegureid nagu töödeldavate andmete liik ja maht või mõju andmesubjektide õigustele, ning sätestatud on trahvide arvutamise meetodika, nagu on nõutud IKÜMi artikliga 83.

⁴³ Vt andmekaitseasutus, karistuste register: https://www.gov.br/anpd/pt-br/centrais-de-contenido/deciso-es-em-processos-sancionadores-1/deciso-es-em-processos-sancionadores?_authenticator=7951f0a70d3d125fd05e11a1e544b72d2c61f304.

⁴⁴ „Neid karistusi võib määrata avalik-õiguslikele või eraõiguslikele üksustele, välja arvatud trahvid ja päevatrahvid, mida ei saa avalik-õiguslikele üksustele määrata“ (otsuse eelnõu põhjendus 135).

3. BRASIILIA AVALIKU SEKTORI ASUTUSTE JUURDEPÄÄS EUROOPA LIIDUST EDASTATUD ISIKUANDMETELE JA NENDE KASUTAMINE

- (57) IKÜMi artikli 45 lõike 2 alusel on selliste piirangute ja kaitsemeetmete hindamine, mis on Brasiilia õiguses ette nähtud seoses sellega, kuidas Brasiilia avaliku sektori asutused pääsevad Brasiilias asuvatele vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele edastatud isikuandmetele juurde kriminaalõiguskaitse ja riikliku julgeoleku eesmärgil (edaspidi „valitsuse juurdepääs“) ning kuidas nad neid andmeid järgnevalt kasutada saavad, oluline sisulise vastavuse nõude täitmise seisukohast, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Liidu Kohus.
- (58) EAKN väljendab heameelt selle üle, et komisjon on otsuse eelnõus sellele aspektile erilist tähelepanu pööranud ja esitanud selle kohta faktilist teavet⁴⁵. Seetõttu ei hakka Euroopa Andmekaitse nõukogu enamikku neist faktilistest järeldustest ja analüüsikäikudest käesolevas arvamuses kordama. Selle asemel hindab ta Brasiilias valitsuse juurdepääsu (õiguskaitse ja riigi julgeoleku eesmärgil) reguleeriva süsteemi poolset sekkumist, lähtudes neljast elemendist, mille EAKN tegi kindlaks 10. novembril 2020 vastu võetud soovitusel Euroopa oluliste tagatiste kohta jälgimismeetmete kontekstis⁴⁶:
- tagatis A – selged, täpsed ja ligipääsetavad eeskirjad;
 - tagatis B – taotletavate seaduslike eesmärkide vajalikkus ja proportsionaalsus;
 - tagatis C – sõltumatu järelevalvemehhanism;
 - tagatis D – tõhusate parandusmeetmete ja õiguskaitsevahendite kättesaadavus üksikisikule.

3.1. Juurdepääs andmetele ja andmete kasutamine Brasiilia avaliku sektori asutuste poolt kriminaalõiguskaitse eesmärkidel

3.1.1. Kriminaalõiguskaitse valdkonna õigusraamistik

- (59) EAKN märgib, et Brasiilia õiguskaitseasutuste⁴⁷ juurdepääsu isikuandmetele ja seda, kuidas nad neid isikuandmeid järgnevalt kasutavad, reguleeritakse erineva õigusliku laadiga õigusaktide süsteemiga. Andmekaitse ja privaatsus, sealhulgas kirjavahetuse ja side konfidentsiaalsus, on põhiseaduse artiklis 5 talletatud põhiõigustena. EAKN peab eriti positiivseks seda, et nagu ELiski, ei piirdu selliste õiguste kaitse vaid Brasiilia kodanikega, vaid hõlmab ka välismaalasi, olenemata sellest, kas nad elavad Brasiilias⁴⁸.
- (60) Samuti on olemas mitu eriotstarbelist valdkondlikku seadust, millega reguleeritakse võimalikku isikuandmetele juurdepääsu õiguskaitse eesmärkidel. Mis puudutab kõnealust juurdepääsu EList Brasiiliasse edastatud andmetele, siis on iseäranis asjakohased

⁴⁵ Vt otsuse eelnõu põhjendused 152–217.

⁴⁶ [Soovitused 02/2020 Euroopa oluliste tagatiste kohta jälgimismeetmete kontekstis.](#)

⁴⁷ Vt asutuste nimekiri otsuse eelnõu põhjenduses 165.

⁴⁸ Vt otsuse eelnõu põhjendused 8 ja 9.

karistusseadustik, telefoniside pealtkuulamist käsitlev seadus, internetikasutuse tsiviilraamistik, finantsasutuste konfidentsiaalsuse seadus, seadus kuritegelike organisatsioonide ja kriminaaluurimiste kohta jms. EAKN märgib, et need õigusaktid on avalikult kättesaadavad ning et neid võib pidada piisavalt selgeks, et andmesubjektid saaksid ülevaate asjaoludest ja tingimustest, mille korral avaliku sektori asutustel on õigus saada juurdepääs nende andmetele⁴⁹.

- (61) Brasiilias on veel üks oluline õigusallikas Brasiilia föderaalse kõrgeima kohtu kohtupraktika, kus on eraelu puutumatuse ja andmekaitsega seotud õiguste ulatust nähtavasti tõlgendatud laialt,⁵⁰ samuti Ameerika Inimõiguste Kohtu (kes tõlgendab ja kohaldab Ameerika inimõiguste konventsiooni, mille Brasiilia ratifitseeris 1992. aastal⁵¹) kohtupraktika.
- (62) EAKN juhib tähelepanu, et isikuandmete töötlemisel kriminaalõiguskaitse eesmärgil on andmekaitseseadus kohaldatav osaliselt, mis võib põhjustada õiguskindlusetust.
- (63) Nagu komisjon otsuse eelnõus märkis, ei kohaldata andmekaitseseadust juhul, kui isikuandmeid töödeldakse üksnes avaliku julgeoleku, riigikaitse, riigi julgeoleku või kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise eesmärgil⁵². Andmekaitseseaduse artikli 4 punktide I ja III kohaselt reguleeritakse isikuandmete töötlemist nendes valdkondades eriõigusaktidega, mis peavad sisaldama andmekaitseseaduses sätestatud põhimõtteid ja andmesubjektide õigusi. EAKNi andmete kohaselt, mida komisjon on kinnitanud, ei ole Brasiilias veel vastu võetud eriõigusakte isikuandmete töötlemise kohta kriminaalõiguse ja õiguskaitsevaldkonnas (nt nagu direktiiv (EL) 2016/680)⁵³.
- (64) EAKN toob positiivse aspektina välja, et Brasiilia föderaalne kõrgeim kohus on oma kohtupraktikas⁵⁴ tõlgendanud andmekaitseseadust nii, et selle osalist kohaldatavust on laiendatud isikuandmete töötlemisele kriminaaluurimiste ja avaliku korra kaitsmise eesmärgil.
- (65) EAKNil on hea meel, et Brasiilia järelevalveasutus, st andmekaitseasutus toetab seda tõlgendust täielikult ning on märkinud, et „eriõigusaktide puudumine ei tähenda, et julgeolekuasutustel on ulatuslik ja piiramatu volitus töödelda kodanike isikuandmeid avaliku julgeoleku ning kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuste esitamise ainueesmärgil ilma igasuguste piiranguteta“⁵⁵. Samal ajal märgib EAKN, et andmekaitseseaduse artikli 4 punkti III paragrahvi 3 kohaselt tundub andmekaitseasutusel olevat õiguskaitseasutuste suhtes praegu peamiselt nõuandev roll selle osas, mis puudutab teatavat isikuandmete töötlemist üksnes õiguskaitse eesmärgil.
- (66) EAKN palub komisjonil täiendavalt hinnata ja otsuse eelnõus täpsustada andmekaitseseaduse kohaldatavust isikuandmete töötlemise suhtes kriminaalõiguskaitse eesmärgil, sealhulgas andmekaitseasutuse volitusi, ning võtta asjaomaseid arengusuundumusi hoolikalt arvesse oma edasises järelevalvetegevuses (vt ka järelevalvet ja õigust käsitlevat peatükki).

⁴⁹ Vt Euroopa Inimõiguste Kohtu otsus Zakharovi kohtuasjas, punkt 229.

⁵⁰ Vt föderaalne kõrgeim kohus, otsus ADI 6649 kohta, september 2022.

⁵¹ Vt otsuse eelnõu põhjendus 10.

⁵² Vt otsuse eelnõu põhjendused 30 ja 31.

⁵³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

⁵⁴ Vt föderaalne kõrgeim kohus, otsus ADI 6649 kohta, september 2022.

⁵⁵ Vt andmekaitseasutuse tehniline suunis nr 29/2024/FIS/CGF/ANPD justiits- ja avaliku julgeoleku ministeeriumile, punkt 5.4.1.29, kättesaadav: [SEI/ANPD - 0132350 - Nota Técnica](#).

3.1.2. Vajalikkus ja proportsionaalsus

- (67) EAKN toob positiivse aspektina välja, et üldjuhul on sideandmetele (nii sisu kui ka metaandmed) ning ka muudesse kategooriatesse kuuluvatele kaitstud konfidentsiaalsetele andmetele (nt pangandus- ja maksuandmed) juurdepääsuks nõutav kohtu eelnev luba.
- (68) Mis puudutab juurdepääsu sideandmetele, siis väljendab EAKN heameelt selle üle, et vastavalt telefoniside pealtkuulamise seadusele ja föderaalse kõrgeima kohtu kohtupraktikale peetakse seda meetet erakorraliseks ning et selle suhtes kohaldatakse rangeid tingimusi vajalikkuse ja proportsionaalsuse tagamiseks⁵⁶. Peale selle ennetatakse Brasiilia õiguses võimalikku kuritarvitamist sellega, et side pealtkuulamine kohtu loata või seaduses mittelubatud eesmärgil kujutab endast kuritegu, mille eest võidakse karistada kuni nelja-aastase vangistusega⁵⁷.
- (69) Sideandmetele juurdepääsuga seotud kaitsemeetmete range rakendamine on iseäranis oluline, võttes arvesse tõsiasja, et Brasiilias on internetiühenduse ja veebirakenduste pakkujatel üldine kohustus säilitada ühenduste logisid ühe aasta jooksul⁵⁸. Kuigi EAKN toob positiivse aspektina välja, et juurdepääs säilitatavatele andmetele on võimalik üksnes kohtu loa alusel,⁵⁹ tuletab ta meelde ELi ranget lähenemisviisi ja piiranguid seoses side metaandmete üldise ja valimatu säilitamisega,⁶⁰ samal ajal võtab ta rahuloluga teadmiseks komisjoni esitatud lisateabe selle kohta, et riigis ei toimu massilist andmete säilitamist. Seepärast kutsub EAKN komisjoni üles pöörama otsuse eelnõu järelevalves ja selle läbivaatamisel erilist tähelepanu Brasiilias sideandmetele juurdepääsuga seotud õiguskorrale ja praktikale.
- (70) EAKN toob positiivse aspektina välja, et sarnaseid kaitsemeetmeid kohaldatakse ka seoses õiguskaitseasutuste juurdepääsuga maksu- ja pangandusandmetele, st nõue, et selliseks juurdepääsuks on vaja kohtu eelnevat luba ning et see on lubatud üksnes raskete kuritegude korral, kriminaalkaristuste olemasolu kuritarvitamise korral jms.
- (71) Otsuse eelnõu kohaselt kohaldatakse teatavate isikuandmete kategooriate puhul erandit üldnõudest, et õiguskaitseasutuste juurdepääsuks on vaja kohtu eelnevat luba⁶¹. Kuritegelikke organisatsioone ja kriminaaluurimisi käsitleva seaduse artiklite 15 ja 16 kohaselt saavad politseiülem ja prokuratuur kohtu loata tutvuda uurimisaluste isikute järgmiste registriandmetega: „isiku kvalifikatsiooni, liikmesuse ja aadressi andmed, mida säilitavad valimiskohus, telefonifirmad, finantsasutused, internetiteenuse pakkujad ja krediitkaardihaldurid“⁶². Samamoodi peavad transpordiettevõtjad viie aasta jooksul tagama kohtunikule, prokuratuurile või politseiülemale otsese ja püsiva juurdepääsu broneeringu- ja reisiandmete andmebaasidele⁶³.
- (72) EAKN märgib, et kuritegelikke organisatsioone ja kriminaaluurimisi käsitleva seaduse kohaldamisala piirub kuritegelike ja terroriorganisatsioonide uurimise ja karistamisega, arvestades et need organisatsioonid kujutavad endast märkimisväärset ohtu kodanikele ja

⁵⁶ Vt otsuse eelnõu põhjendused 169 ja 170.

⁵⁷ Samas.

⁵⁸ Vt otsuse eelnõu põhjendus 173.

⁵⁹ Samas.

⁶⁰ Lisateavet andmete säilitamise kohta saab EAKNi avaldusest 5/2024 tõhusa õiguskaitse eesmärgil andmetele juurdepääsu käsitleva kõrgetasemelise tööühma soovitude kohta, kättesaadav aadressil https://www.edpb.europa.eu/system/files/2024-11/edpb_statement_20241104_ontherecommendationsofthehlq_en.pdf.

⁶¹ Vt otsuse eelnõu põhjendus 164.

⁶² Vt kuritegelikke organisatsioone ja kriminaaluurimisi käsitleva seaduse artikkel 15.

⁶³ Vt kuritegelikke organisatsioone ja kriminaaluurimisi käsitleva seaduse artikkel 16.

ühiskonnale, mistõttu on eraelu puutumatuse ja andmekaitsega seotud põhiõiguste suurem riive õigustatud⁶⁴. Samal ajal leiab EAKN, et otsuse eelnõu põhjenduses 164 on nende erandite kohta esitatud väga üldist teavet, mis ei ole täielik. Eeskätt ei selgu otsuse eelnõus esitatud teabest, kas sellises olukorras viiakse isikuandmete töötlemise suhtes läbi kohtulik järelkontroll, et teha kindlaks vajalikkus ja proportsionaalsus.

- (73) Seda silmas pidades palub EAKN komisjonil otsuse eelnõus veel täpsustada ja selgitada selliste juhtumite ulatust ja laadi, mille korral õiguskaitseasutused ei vaja andmetele juurdepääsuks kohtu luba, samuti Brasiilia õigusaktide alusel kohaldatavaid kaitsemeetmeid. Samuti leiab EAKN, et komisjon peaks pöörama otsuse eelnõu järelevalves erilist tähelepanu sellele, kuidas kõnealuseid erandeid Brasiilia õiguses kohaldatakse.

3.1.3. Andmete edasine kasutamine ja edasisaatmine

- (74) EAKN tuletab meelde, et EList/EMPst Brasiiliasse edastatud isikuandmetele pakutava kaitse taset ei tohi kahjustada selliste andmete edasine kasutamine või jagamine Brasiilias või kolmandas riigis asuvate vastuvõtjatega, st edasisaatmine peaks olema lubatud vaid juhul, kui tagatud on jätkuv kaitse tasemel, mis sisuliselt vastab ELi õigusega tagatud kaitsetasemele.
- (75) Selles küsimuses toob EAKN positiivse aspektina välja selle, et Brasiilia kõrgeim kohus on sedastanud, et isikuandmete jagamine avaliku sektori asutuste (sh õiguskaitse- ja luureasutuste) vahel eeldab 1) andmetöötluse seadusliku, konkreetse ja selgelt kindlaksmääratud eesmärgi määratlemist; 2) töötlemise koostöö kavandatud eesmärkidega; 3) jagamisel kavandatud eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajalikuga piirdumist ning andmekaitseseaduses sätestatud nõuete, kaitsemeetmete ja menetluste täielikku järgimist niivõrd, kui see on asjakohane avalikus sektoris⁶⁵.
- (76) Olenemata Brasiilia kõrgeima kohtu sellest tähtsast otsusest, palub EAKN komisjonil hoolikalt jälgida selle valdkonna arengusuundumusi ja praktikat, võttes arvesse juba mainitud keerukust, mis kaasneb andmekaitseseaduse kohaldamisega õiguskaitseasutuste suhtes, selle täpset kohaldamisala ja kohaldamise viise.
- (77) Mis puudutab isikuandmete edasisaatmist kolmandates riikides asuvatele kriminaalasjadega tegelevatele õiguskaitseasutuste, siis on otsuse eelnõus osutatud andmekaitseseaduse artikli 33 punktile III, kus on sätestatud, et andmeid võib rahvusvaheliselt edastada, kui „see on vajalik rahvusvaheliste juriidiliste dokumentide kohaseks rahvusvaheliseks õigusalaseks koostööks avaliku sektori luure-, uurimis- ja kohtuasutuste vahel“⁶⁶. EAKN peab seda selgitust liiga üldsõnaliseks ja palub komisjonil otsuse eelnõus kirjeldada edasisaatmist reguleerivaid tingimusi ja kaitsemeetmeid täpsemalt.

3.1.4. Järelevalve ja õiguskaitse

⁶⁴ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. oktoober 2020, La Quadrature du Net jt, liidetud kohtuasjad C-511/18 ja C-512/18, ECLI:EU:C:2020:791, punktid 95–98; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. oktoober 2018, Ministerio Fiscal, C-207/16, ECLI:EU:C:2018:788, punktid 54, 57 ja 60; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 2. märts 2021, Prokuratuur (elektroonilise side andmetele juurdepääsu tingimused), C-746/18, ECLI:EU:C:2021:152, punkt 35.

⁶⁵ Vt otsuse eelnõu põhjendus 187.

⁶⁶ Samas.

- (78) EAKN tuletab meelde, et eraelu puutumatuse ja andmekaitse õiguse mis tahes riivamise suhtes tuleks kohaldada tõhusat, sõltumatut ja erapooletut järelevalvesüsteemi, mille peab ette nägema kas kohtunik või muu sõltumatu organ (nt haldusasutus või parlamendiorgan)⁶⁷.
- (79) Samuti märgib ta, et komisjoni kirjelduse kohaselt teevad Brasiilia raamistikus kriminaalõiguskaitseasutuste tegevuse üle järelevalvet eri organid: i) kohtusüsteem, ii) andmekaitseasutus ja iii) prokuratuur.
- (80) Nagu on selgitatud eespool vajalikkust ja proportsionaalsust käsitlevas punktis,⁶⁸ kohaldatakse kohtulikku kontrolli isikuandmete kogumise ja neile juurdepääsu suhtes, eeskätt tehakse seda eelkontrolli ja loamenetluse kujul.
- (81) Mis puudutab andmekaitseasutuse rolli, siis nagu on juba selgitatud käesoleva arvamuse punktis 3.1.1, tuleb kaitse piisavuse otsuse eelnõus meelde, et andmekaitseseaduse artikli 4 punkti III kohaselt ei ole see seadus kohaldatav, kui isikuandmeid töödeldakse üksnes i) avaliku julgeoleku, ii) riigikaitse, iii) riigi julgeoleku ning iv) kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise eesmärgil. Peale selle on artikli 4 punktis I märgitud, et kõnealust isikuandmete töötlemist reguleeritakse eriõigusaktidega, mis peavad muu hulgas sisaldama andmekaitseseaduses sätestatud üldisi kaitsepõhimõtteid ja andmesubjektide õigusi. Sama artikli paragrahvi 3 on andmekaitseasutusele ette nähtud nõuandev roll punktis III esitatud eranditega seoses, kui töötlemine toimub üksnes nendel eesmärkidel; eeskätt on talle antud volitus esitada tehnilisi arvamusi ja soovitusi, samuti nõuda asjaomastelt vastutavatel töötajatel andmekaitsealaseid mõjuhinnanguid.
- (82) Otsuse eelnõus⁶⁹ osutab komisjon föderalse kõrgeima kohtu tähtsale otsusele (15. september 2022), mille kohaselt on olukorras, kus riik töötleb isikuandmeid avalike teenuste osutamiseks, kohaldatavad üldised andmekaitsepõhimõtted ja andmesubjektide õigused. Kohtu otsuses keskendutakse isikuandmete jagamisele avalike haldusasutuste ja avalik-õiguslike üksuste vahel ning luuretegevuses, samuti valitsusasutuste ja -üksuste juurdepääsule rahvastikuregistrile. Mis puudutab andmekaitseasutuse rolli nõuete täitmise tagamisel, siis saab EAKN komisjoni esitatud lisateabest aru, et andmekaitseasutus on seda volitust juba kasutanud nii politsei kui ka justiits- ja avaliku julgeoleku ministeeriumi suhtes. Seda tehti kohtupraktika alusel – kuna üldpõhimõtete ja andmesubjektide õiguste osalist kohaldatavust laiendati isikuandmete töötlemisele õiguskaitse eesmärkidel, vastutab andmekaitseasutus seega ka selle valdkonna õiguse järelevalve ja täitmise tagamise eest.
- (83) Eespool kirjeldatud silmas pidades palub EAKN komisjonil veelgi täpsustada andmekaitseasutuse rolli nõuete täitmise tagamisel – eeskätt mis puudutab asjaomaseid õiguslikke aluseid ning tema uurimis- ja parandusvolitusi õiguskaitseasutuste suhtes – ning jälgida hoolikalt selle valdkonna arengusuundumusi.
- (84) Viimase aspektina märgib EAKN, et prokuratuuri pädevusala ei piirdu vaid andmekaitse- ja privaatsusnormide täitmise järelevalvega ning põhiõiguste rikkumiste eest karistuste määramisega. Nagu on juba selgitatud käesoleva arvamuse punktis 3.1, on prokuratuur vastavalt kuritegelikke organisatsioonide ja kriminaaluurimisi käsitlevale seadusele üks nendest ametiasutustest, kellel pole uurimisaluste isikute registriandmetele juurdepääsuks vaja kohtu

⁶⁷ Soovitused 02/2020 Euroopa oluliste tagatiste kohta jälgimismeetmete kontekstis, vastu võetud 10. novembril 2020, vt lk 11–12,

https://www.edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_recommendations_202002_europeanessentialguaranteessurveillance_et.pdf.

⁶⁸ Vt punkt 3.1.2 eespool.

⁶⁹ Vt otsuse eelnõu põhjendus 187.

luba. Seepärast palub EAKN komisjonil otsuse eelnõus veelgi täpsustada ja selgitada prokuratuuri rolli ja volitusi seoses järelevalvega selle üle, kuidas Brasiilia õiguskaitseasutused isikuandmeid töötlevad.

- (85) Mis puudutab õiguskaitset, siis toob EAKN positiivse küljena välja, et käesoleva arvamuse esimeses osas kirjeldatud õigusmehhanismid – eeskätt õiguskaitsevahendid, mis on üksikisikutele kättesaadavad selleks, et kasutada oma õigust andmekaitsele ja eraelu puutumatusele – kehtivad ka kriminaalõiguskaitseasutuste tegevuse kontekstis.

3.2. Juurdepääs andmetele ja andmete kasutamine Brasiilia avaliku sektori asutuste poolt riigi julgeoleku eesmärgil

3.2.1. Andmekaitseseaduse artikli 4 punkti III kohase erandi kohaldamisala ja selle kohaldatavus riigi julgeolekut ohustavate kuritegude suhtes

- (86) Nagu komisjon märkis, on andmekaitseseaduse artikli 4 punktis III sätestatud, et andmekaitseseadust ei kohaldata siis, kui isikuandmeid töödeldakse riigi julgeoleku (ning ka avaliku julgeoleku, riigikaitse ning kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamisega seotud) eesmärgil.
- (87) EAKN märgib, et Brasiilia riikliku julgeolekuga (*Seguranca Nacional*) seotud õiguses (mis on kehtestatud 1. septembri 2021. aasta seadusega nr 14.197, millega muudetakse karistusseadustikku ja tühistatakse 1983. aasta riikliku julgeoleku seadus⁷⁰) tõlgendatakse riikliku julgeoleku mõistet kuritegude ammendava loetelu põhjal,⁷¹ mis kajastab mitmesuguseid ohte Brasiilia riigi kui institutsiooni terviklikkusele (riigi suveräänsuse vastased kuriteod, spionaaž (artikkel 350-K), demokraatlike institutsioonide vastased kuriteod (artikkel 359-L) jt). Seaduse nr 14.197 normid moodustavad lahutamatu osa Brasiilia karistusseadustikust.
- (88) Seda silmas pidades eeldab EAKN, et kui Brasiilia ametiasutused töötlevad andmeid seaduses nr 14.197 loetletud kuritegude eest süüdistuse esitamiseks, reguleeritakse seda sama õiguskorraga, mida kohaldatakse stsenaariumis, kus Brasiilia ametiasutustele antakse andmetele juurdepääs ja nad kasutavad neid andmeid kriminaalõiguskaitse eesmärgil (nagu on kirjeldatud otsuse eelnõu punktis 3.2), mis tähendab, et arvesse tuleb võtta samu andmekaitsekaalutlusi nagu on kirjeldatud käesoleva arvamuse punktis 3.1. Seega palub EAKN komisjonil otsuse eelnõus täpsustada, kas seaduses nr 14.197 loetletud kuritegude eest süüdistuste esitamisega seotud isikuandmete töötlemist reguleeritakse õiguskaitsetegevuse suhtes kohaldatava andmekaitsekorraga või mõne muu õiguskorraga. Kui tegemist on viimase variandiga, palub EAKN komisjonil täiendavalt selgitada andmekaitse norme, mida kohaldatakse juhul, kui isikuandmeid töödeldakse kõnealustes kuritegudes süüdistuse esitamiseks riigi julgeoleku eesmärgil.

3.2.2. Riikliku julgeoleku õigusraamistik

⁷⁰ 1. septembri 2021. aasta seadus nr 14.197, kättesaadav aadressil https://www.planalto.gov.br/ccivil_03/_ato2019-2022/2021/lei/l14197.htm (2.10.2026).

⁷¹ Vt otsuse eelnõu põhjendus 200.

- (89) Kodifitseeritud õigusraamistik, mille alusel tehti järeldused otsuse eelnõu peatükis, kus käsitletakse valitsuse juurdepääsu riikliku julgeoleku eesmärgil, hõlmab 2021. aasta seadust nr 14.197, 7. detsembri 1999. aasta seadust nr 9.883 (Brasiilia luuresüsteemi loomise kohta) ja sellega seotud 2002. aasta dekreeti nr 4.376. Kahe viimati nimetatud õigusaktiga loodi Brasiilia luuresüsteem (Sistema Brasileiro de Inteligência, SISBIN) ja tagati selle toimimine. Nendele järgnesid presidendi 2016. aasta siduv dekreet nr 8.793,⁷² kus kehtestati riiklik luurepoliitika (*Política Nacional de Inteligência*), ning ka andmekaitseseadus, mis võeti vastu 2018. aastal.
- (90) Presidendi 2016. aasta dekreedis nr 8.793 on kirjeldatud riikliku luurepoliitika reguleerimisala, eesmärgid ja piirid. Selle dekreediga ette nähtud tegevuste eesmärk on suurendada pädevate asutuste teadlikkust riigi territooriumil või väljaspool seda esinevatest asjaoludest ja olukordadest, millel on või võib olla vahetu mõju otsustusprotsessile, riigi tasandi meetmetele, ühiskonna ohutusele ja riiklikule luurele. Käesolevas kontekstis mõistetakse luure all kogu teavet (ja kõiki andmeid), mida on vaja ja mida töödeldakse selleks, et toetada täitevvõimu otsustusprotsessi kõnealuses valdkonnas.
- (91) Vastavalt SISBINi õiguslikule alusele, mida komisjon kirjeldas, on SISBIN ja selle üksused loodud põhimehhanismina riikliku luurepoliitika rakendamiseks ning seega lasub neil kohustus täita ülesandeid, mis on seotud riigi julgeoleku, samuti avaliku julgeoleku ja turvalisuse ning demokraatlike institutsioonide kaitsega. Sel eesmärgil tagatakse SISBINi raames teadmiste vahetus ja tegevuste integreeritud planeerimine⁷³. Sellest tulenevalt võib eeldada, et Brasiilias ei piirdu riigi julgeoleku mõiste SISBINi tegevust arvesse võttes üksnes seaduses nr 14.197 sätestatud kuritegudega, vaid seda võib pidada lahutamatuks osaks riikliku luure laiemast mõistest.
- (92) Algselt hõlmas SISBIN 18 föderaaltasandi üksust (sh 13 ministeeriumi), kuid 6. septembri 2023. aasta dekreediga nr 11.693 (SISBINi korralduse ja toimimise kohta) kaasati ka 48 ametit⁷⁴. EAKN märgib, et SISBINi raames tehtavas koostöös osalevad ka üksused, keda ei saa pidada klassikalises mõttes julgeolekuasutuseks, näiteks teadusministeerium (artikli 4 punkt IV), põllumajandusministeerium (artikli 4 punkt XV) ja energeetikaministeerium (artikli 4 punkt XVIII) ning föderaalprokurör (artikli 4 punkt XIX).
- (93) Kui 2002. aasta dekreeti nr 4.376 kohaselt pidi Brasiilia luuresüsteemi nõuandekogu esitama ettepanekuid, et võtta vastu üldstandardeid ja -menetlusi teadmiste ja andmete vahetamiseks SISBINi raames,⁷⁵ siis 2023. aasta dekreedis nr 11.693 on sätestatud, et SISBINi keskorgan peab välja töötama tehnilised vahendid⁷⁶ teabe, andmete ja teadmiste jagamiseks, samuti on selles kirjeldatud seda, kuidas SISBINi üksused saadud andmeid jagavad ja kasutavad. Komisjoni otsuse eelnõus ei ole aga esitatud täiendavat teavet selliste keskorgani avaldatud eeskirjade või õigusnormide kohta, nt juhuks, kui SISBINi üksused jagavad omavahel isikuandmeid.
- (94) Lisaks sellele tundub olevat lahknevusi teabe tundlikkuse käsitluses, arvestades et asjaomases SISBINi tegevust reguleerivas õiguses oleneb tundlikkus teabele määratud

⁷² Vt otsuse eelnõu põhjendus 199.

⁷³ Presidendi dekreedis nr 8.793 (5. jagu) on sätestatud, et SISBIN ja selle alla kuuluvad organid, teadmiste vahetamine SISBINi raames ning SISBINi liikmete koostöö integreeritud planeerimine on riikliku luurepoliitika elluviimise vahendid.

⁷⁴ Vt otsuse eelnõu põhjendus 202.

⁷⁵ Vt dekreeti nr 4.376 artikli 7 punkt II.

⁷⁶ Vt artikli 10 punkt XI, kättesaadav aadressil https://www.planalto.gov.br/ccivil_03/_ato2023-2026/2023/decreto/d11693.htm (26.9.2025).

konfidentsiaalsustasemest,⁷⁷ ning ka seoses eesmärgi piiranguga, kui võrrelda Brasiilia põhimõtteid IKÜMi üldpõhimõtetega⁷⁸.

- (95) Nagu on juba selgitatud eespool, on andmekaitseseaduse artikli 4 punkti III alapunktidega a–c (mis kodifitseeriti alles pärast SISBINi loomist ja riikliku luurepoliitika kehtestamist) andmekaitseseaduse (v.a üldiste andmekaitsepõhimõtete) kohaldamisalast välja jäetud isikuandmete töötlemine üksnes avaliku julgeoleku, riigikaitse ja riigi julgeoleku eesmärgil.
- (96) Nagu komisjon otsuse eelnõus rõhutas, põhineb valitsuse luureotstarbeline juurdepääs isikuandmetele Brasiilia põhiseadusega sätestatud üldraamistikul ning selles mängib rolli asjaolu, et Brasiilia kuulub Ameerika Inimõiguste Kohtu jurisdiktsiooni alla. Samuti tõdeb EAKN, et õigusmaastiku väljakujundamisel on olnud oluline roll ka Brasiilia föderalse kõrgeima kohtu otsustel⁷⁹. Föderalse kõrgeima kohtu senised otsused kujutavad endast konkreetset ja asjakohast lähtepunkti, et isikuandmete kaitset kooskõlas Brasiilia põhiseadusega veelgi tugevdada. Samal ajal tuleb märkida, et föderaalne kõrgeim kohus ei sätesta ega kehtesta oma otsustes üldisi ega kokkuvõtlikke andmekaitse norme isikuandmete töötlemiseks, vaid tõlgendab põhiseaduse ja andmekaitseseaduse sätteid ja põhimõtteid.
- (97) EAKN on teadlik asjaolust, et riikidel on riigi julgeolekuga seotud asjade otsustamisel ulatuslik kaalutusruum, mis seega võimaldab teha isikuandmete töötlemisel erandeid riikliku julgeoleku huvides. Seda silmas pidades tuleb EAKN meelde Euroopa Inimõiguste Kohtu esitatud määratlust, mille kohaselt peavad ohud riiklikule julgeolekule olema oma olemuse, raskusastme ja konkreetsete asjaolude poolest eristatavad üldistest ohtudest avalikule julgeolekule või rasketest kuritegudest⁸⁰.
- (98) EAKN saab aru, et SISBINi üksuste töödeldavate andmete puhul on andmekaitseseaduse artikli 4 punkti III kohane erand kohaldatav ainult juhul, kui isikuandmeid töödeldakse *üksnes* avaliku julgeoleku, riigikaitse ja riigi julgeoleku eesmärgil. Eeskätt tundub see kehtivat SISBINi keskorgani, st Brasiilia luureameti tegevuse suhtes. Seega juhul, kui teatav SISBINi üksus ei täida Brasiilia luureameti nimel mõnd kõnealust eesmärki, on andmekaitseseadus täielikult kohaldatav.
- (99) EAKN palub komisjonil kinnitada, kas ta on asjast õigesti aru saanud, ning otsuse eelnõus kirjeldada ja täpsemalt selgitada riigi julgeoleku mõistet Brasiilia õiguses, eeskätt mis puudutab andmete kogumist ja jagamist SISBINi raames tegutsevate üksuste vahel ja nende nimel ning riikliku luurepoliitika rakendamist. Sellega seoses palub EAKN komisjonil samuti täpsustada, kuidas on andmekaitseseaduse sätetest riigi julgeoleku eesmärgil tehtavad erandid seotud IKÜMiga riigi julgeoleku korral ette nähtud erandiga.

3.2.3. Isikuandmete edasisaatmine ja rahvusvahelised lepingud

- (100) Andmekaitseseaduse artiklis 33 on kindlaks määratud andmete rahvusvahelise edastamise eeltingimused. Artikli 33 punktides I ja II on sätestatud nõuded, mis sarnanevad kaitse piisavuse otsuse või IKÜMi kohaste nõuetega täiendavate kaitsemeetmete kohta. Artikli 33 punktide III, VI ja VII kohaselt ei ole need nõuded kohaldatavad „luureteenistuste õiguskoostöö“ kontekstis ja juhul, kui andmeid edastatakse „rahvusvahelise koostöölepingu alusel võetud kohustuse“ täitmiseks ning kui see on „nõutav avaliku poliitika täitmise

⁷⁷ Vt 2016. aasta dekreet nr 8.793, dekreet nr 11.693, otsuse eelnõu põhjendus 204.

⁷⁸ Vt andmekaitseseaduse artikli 6 punkt I, kus osutatakse õiguspärasele ja konkreetsetele eesmärkidele, samal ajal kui IKÜMi kohaselt on nõutavad seaduslikud ja konkreetsed eesmärgid.

⁷⁹ Vt otsuse eelnõu põhjendus 203.

⁸⁰ Euroopa Inimõiguste Kohus, 25. mai 2021, Big Brother Watch jt vs. Ühendkuningriik, punkt 350.

tagamiseks või avaliku teenuse osutamise kohustuste määramiseks“, st riigi julgeoleku ja riikliku luure eesmärgil. See tundub olevat kooskõlas andmekaitseseaduse artikli 4 punktiga III, mille kohaselt kohaldatakse avaliku julgeoleku, riigikaitse ja riikliku julgeoleku küsimustes üksnes andmekaitseseaduse üldpõhimõtteid. Seega võib järeldada, et kui andmed saadetakse edasi riikliku luure eesmärgil, peab see olema kooskõlas andmekaitseseaduses sätestatud andmekaitsealaste üldpõhimõtetega, ent samuti tuleb täita rahvusvahelist koostööd käsitlevaid sätteid nendest õigusaktidest, mille alusel on kehtestatud riiklik luurepoliitika ja loodud SISBIN.

- (101) Seda silmas pidades tunnistab EAKN, et Brasiilial võib olla vaja edastada isikuandmeid välisriikide luureteenistustele koostöö eesmärgil või selleks, et ellu viia riiklikku luurepoliitikat ning ära hoida ja tuvastada ohte vastavalt eespool osutatud terviklikule julgeolekukontseptsioonile, ning et seda Brasiilia teebki.
- (102) Nagu on märgitud eespool, osutab komisjon sellele, et SISBINi raames tagatakse isikuandmete kaitse Brasiilia põhiseaduse üldraamistiku ja *Habeas Data* alusel; see võib kehtida ka juhul, kui andmed saadetakse riigi julgeoleku eesmärgil edasi. EAKN palub komisjonil täiendavalt selgitada õiguslikku alust ja andmekaitsealaseid kaitsemeetmeid ja tingimusi, mida Brasiilia luureamet ja teised SISBINi liikmed peavad arvesse võtma, enne kui nad avaldavad isikuandmeid riikliku luure eesmärgil välispartneritele.
- (103) Samuti märgib EAKN, et komisjon ei võtnud kaitse piisavuse hindamisel arvesse kaalutlusi, mis on seotud Brasiilia ja kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonide vahel sõlmitud rahvusvaheliste lepingute olemasoluga. Kuna andmekaitseseadus ei sisalda muid siduvaid õigusnorme peale üldiste andmekaitsepõhimõtete, võib kõnealustes lepingutes olla konkreetseid sätteid Brasiilia luureameti või teiste SISBINi liikmete käsutuses olevate isikuandmete rahvusvahelise edastamise kohta kolmandatesse riikidesse. EAKN leiab, et kolmandate riikidega kahe- või mitmepoolsete lepingute sõlmimine riikliku luure huvides tõenäoliselt mõjutab kohaldatavat andmekaitseraamistikku.
- (104) Seega palub EAKN komisjonil täpsustada, kas sellised riikliku luure huvides sõlmitud rahvusvahelised lepingud on olemas ning kuidas need võivad mõjutada EMPst Brasiiliasse edastatavatele isikuandmetele pakutava kaitse taset, võttes arvesse esmalt hinnatud õigusraamistikku isikuandmete töötlemiseks riikliku luure eesmärgil.

3.2.4. Järelevalve ja õiguskaitse

- (105) Kaitse piisavuse otsuse eelnõus on osutatud mitmele organile, kes teevad järelevalvet Brasiilia riikliku julgeoleku asutuste üle – eelkõige i) täitevvõim, ii) seadusandlik võim, iii) andmekaitseasutus ja iv) kohtuvõim. Mis puudutab andmekaitseasutust, siis tuleb EAKN meelde käesoleva arvamuse punktis 3.1.4 esitatud kaalutlusi ja järeldusi, mis kehtivad ka selles küsimuses.
- (106) Otsuse eelnõu kohaselt vastutab valitsusnõukogu välissuhete ja riigikaitse koda riikliku luurepolitsei järelevalve eest ning institutsioonilise julgeoleku büroo föderalse luuretegevuse koordineerimise eest. EAKN märgib, et kõnealune kontroll hõlmab üksnes selle tagamist, et luuresüsteem saavutab oma eesmärgid, kuid ei hõlma uurimis- ega karistusvolitusi ega puuduta tegelikku isikuandmete töötlemist.
- (107) Õigupoolest teostab luuretegevuse, sealhulgas selle õiguspärasuse ja tulemuslikkuse üle kontrolli luuretegevuse kontrolli ühiskomitee (CCAI) (seadusandlik võim). EAKN väljendab heameelt selle üle, et luuretegevuse kontrolli ühiskomitee struktuuri ja volitusi on tugevdatud,

tänu millele on paranenud tema tegevuse läbipaistvus ning võimalus teostada nõuetekohast kontrolli, näiteks teha järelkontrolle ja auditeid ning kontrollida pooleliolevaid toiminguid. EAKN märgib positiivse küljena ära ka selle, et luuretegevuse kontrolli ühiskomitee saab menetleda andmesubjektide kaebusi osana pädevusest, mille raames ta uurib kaebusi põhiõiguste ja tagatiste rikkumise kohta.

- (108) Positiivne aspekt on ka see, et kohtud on pädevad menetlema kodanike kaebusi avaliku sektori asutuste vastu, eeskätt kuna see võimaldab kohtulikku järelevalvet riigi julgeoleku huvides tehtud tegevuse üle, et tagada muu hulgas põhiseaduslike õiguste (sh õigus isikuandmete kaitsele) austamine ja andmekaitseseaduse järgimine. EAKN väljendab heameelt selle üle, et otsuseid saab edasi kaevata föderaalsesse kõrgeimasse kohtusse ja seejärel Ameerika Inimõiguste Kohtusse.
- (109) EAKNi arusaama kohaselt on andmesubjektidele riikliku luuretegevuse kontekstis tagatud i) andmekaitseseaduses sätestatud õigused (föderaalse kõrgeima kohtu 15. septembri 2022. aasta otsuse tulemusena); ii) õigus tutvuda isikuandmetega ja neid parandada põhiseadusliku õiguskaitsevahendi *Habeas Data* abil ning samuti õigus iii) saada hüvitist varalise või mittevaralise kahju eest.
- (110) EAKNil on hea meel selle üle, et kõnealused õigused on olemas, et neid on võimalik kasutada kohtulike ja haldusmehhanismide (eeskätt luuretegevuse kontrolli ühiskomitee) kaudu ning et need õiguskaitsevahendid on kättesaadavad kõigile üksikisikutele, olenemata kodakondsusest.

4. OTSUSE EELNÕU RAKENDAMINE JA JÄLGIMINE

- (111) Mis puudutab otsuse eelnõu rakendamist ja jälgimist, siis märgib EAKN, et Euroopa Liidu Kohus on oma kohtupraktikas sedastanud, et „kuna kolmanda riigi tagatav kaitsetase võib muutuda, peab komisjon pärast [IKÜMi artikli 45 alusel kaitse piisavuse otsuse] tegemist regulaarselt kontrollima, kas järeldus kõnealuse kolmanda riigi tagatava kaitse piisava taseme kohta on jätkuvalt faktiliselt ja õiguslikult põhjendatud. Niisugune kontrollimine on igal juhul nõutav, kui teatud asjaolud tekitavad vastava kahtluse“⁸¹.
- (112) EAKN märgib, et järeldus kaitse piisavuse kohta vaadatakse kooskõlas IKÜMi artikli 45 lõikega 3 läbi vähemalt iga nelja aasta tagant⁸².
- (113) EAKNil on hea meel, et otsuse eelnõu põhjenduses 230 on ette nähtud EAKNi osalus komisjoni ja Brasiilia ametiasutuste vahel korraldataval kohtumisel, kus kaitse piisavuse otsuse toimimine läbi vaadatakse. Mis puudutab EAKNi ja tema esindajate praktilist kaasamist tulevaste korrapäraste läbivaatamiste ettevalmistamisse ja läbiviimisse, siis kordab EAKN, et temaga tuleks piisavalt varakult enne läbivaatamist kirjalikult jagada kõiki asjakohaseid dokumente, sealhulgas kirjavahetust.

Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu nimel

⁸¹ Euroopa Liidu Kohtu otsus Schremsi I kohtuasjas, punkt 76. Vt ka otsuse eelnõu artikli 3 lõige 4.

⁸² Vt otsuse eelnõu põhjendus 229 ja artikli 3 lõige 4.

eesistuja

(Anu Talus)